

تفسیر خیر

ویژگی‌های

رادپو

● احمد شیرین دل
تهیه کننده ارشد رادپو

تنها یک یا چند دقیقه مطلب را رها کند، کل مطلب را از دست خواهد داد و نتیجه لازم عاید نخواهد شد. برای تأمین این هدف، نحوه شروع تفسیر بسیار مهم است، یعنی نویسنده باید تفسیر خود را چنان شروع کند که تعقیب مطلب از سوی شنونده تضمین شود. برای نحوه شروع نسخه‌ای مشخص و قطعی پیچیده نشده، بلکه استفاده از تجارب و تکیه بر پیش‌بینی‌ها خواهد توانست نتیجه‌ای عاید کند. مثلاً شروع تفسیر با طرح خبری جالب، یا طرح سؤال‌های مهیج و یا یک پیش‌بینی و یا حتی ایجاد تعلیق، حس کنجکاوی مخاطب را تحریک و گوش دادن او را تضمین می‌کند. نویسنده می‌تواند با گره زدن نفع و ضرر احتمالی مخاطب، حساسیت او را تا پایان تفسیر در دست داشته باشد.

طرح و پرورش مطلب

در این مرحله قصد نویسنده تفسیر آن است که هدف خود از نوشتن تفسیر را پوشش دهد، به عبارت دیگر مطلب او را مخاطب دریافت می‌کند و خود به قضاوت آنچه که دریافت می‌نماید. نحوه

مقدمه

هر محصولی با ویژگی‌هایش شناخته شده و از دیگر محصولات متمایز می‌شود. یک تفسیر رادیویی نیز باید دارای ویژگی‌هایی باشد تا کارایی لازم را به دست آورد و اثرات مورد انتظارش را بر مخاطبانش ببخشد. در این جستار این ویژگی‌ها به دو بخش کلی شکلی و محتوایی و هرکدام از آنها به ترتیب به دو بخش عمومی و نگارشی و آشکار و نهان تقسیم شده است.

ویژگی‌های شکلی

ویژگی‌های عمومی شروع خوب

در حالت کلی تفسیر رادیویی باید در عرض چند دقیقه مطلب خود را ارائه دهد و تأثیرات مورد انتظارش را بگذارد. لذا اگر مخاطب

و کیفیت قضاوت شنونده بی‌تأثیر از سمت و سویی نیست که نویسنده به صورت پنهان و نامشخص به او داده است، حتی اگر مخاطب احساس کند که آزادانه به سنجش و قضاوت تفسیر ننشسته است. نویسنده در طرح و پرورش موضوع به جامعیت و مانعیت تفسیر باید توجه ویژه داشته باشد، یعنی موارد لازم را از قلم نیندازد و موارد غیر لازم را در متن دخالت ندهد. روند این بخش از تفسیر که در واقع بدنه اصلی تفسیر است، باید از سیر منطقی و روان برخوردار و به سوی هدف و مقصد در حرکت باشد، باطمینان و بدون توقف. سیر منطقی مطلب فشار کمتری بر حافظه وارد می‌آورد و به راحتی در ذهن جای خود را باز خواهد کرد.

تفسیر رادیویی باید در عرض چند دقیقه مطلب خود را ارائه دهد و تأثیرات مورد انتظارش را بگذارد. لذا اگر مخاطب تنها یک یا چند دقیقه مطلب را رها کند، کل مطلب را از دست خواهد داد و نتیجه لازم عاید نخواهد شد

پایان مناسب

پایان مناسب و نتیجه‌گیری نسبتاً روشن نتیجه تلاش ما را رقم خواهد زد. لازمه پایان مناسب پیش بینی صددرصد و قطعی و کاملاً روشن نیست، بلکه دادن شیب مناسب به نگرش‌ها و ذهنیت‌هاست. در سر این سرایشی باید مخاطب را به حال خود گذاشت تا پس از لغزیدن و رسیدن به مرحله‌ای، آن را یافته خود بینگارد و بدان بچسبد، که این حالت مطلوب نویسنده تفسیر است.

ویژگی‌های نگارشی استفاده از جملات کوتاه

در یک تفسیر رادیویی پیش‌نیاز درک هر جمله‌ای، درک جمله قبلی است و این کار جز با به‌کارگیری جملات کوتاه مقدور نیست. جمله کوتاه ضمن آنکه در حافظه راحت‌تر و سریع‌تر ضبط می‌شود، تکلیف مطلب نیز در ابتدای هر جمله‌ای بیشتر روشن می‌شود. وقتی جملات کوتاه باشد، ناگزیر تعداد جملات بیشتر خواهد شد و تفسیر با چفت و بست بیشتری به ذهن ارائه خواهد گردید. بنابراین وجود جمله و فعل بیشتر در یک تفسیر ملال‌آور نخواهد بود و مانع ثقیل بودن مطلب نخواهد شد.

جملات ساده و روشن

جملات ثقیل و سنگین ذهن مخاطب را می‌آزارد و مخاطب مطلب را رها خواهد کرد، در حالی که جملات ساده و روشن او را به تعقیب محتوای مطلب بیشتر ترغیب می‌کند.

واژه‌سازی‌های ابتکاری

مفسر رادیویی هنگامی موفق‌تر است که سبکی خاص و جالب را برای استخدام واژه‌ها و عبارات داشته باشد و تداعی تفسیر را با تداعی واژه در ذهن مخاطب عملی سازد. استفاده از تعبیر دیگران، تفاسیر دیگران را در ذهن مخاطب تداعی و اثر تفسیر را کم‌رنگ می‌کند.

ویژگی‌های محتوایی

محتوای تفسیر تقریباً چیزی جز تأمین اهداف مورد انتظار نیست. این هدف‌ها به دو بخش اصلی قابل تقسیم هستند: اهداف آشکار و اهداف پنهان (یا ضمنی). اهداف آشکار برای مخاطبان داخلی و خارجی یکسان است و ویژگی‌هایی را طلب می‌کند.

اهداف آشکار

روشنگری درباره موضوع

هدف اصلی از ارائه یک تفسیر، توضیحات بیشتر و روشنگری درباره موضوعی است که اتفاق افتاده و هنوز کش و قوس‌ها و بحث و بررسی‌ها پیرامون علل وقوع و تأثیرات وقوع جریان دارد،

و نویسنده ما به نمایندگی از رادیوی ما قصد دارد در این ورطه در شکل دادن به افکار عمومی سهمی داشته باشد، با در نظر گرفتن سمت و سوی منافع ملی ما.

طرح سؤالات مکتوم و غایب

موضوع پیش آمده مورد بررسی و داوری هاست و هرکس به ناچار از زاویه و منظری که می‌نگرد، موضوع را می‌بیند و ارزیابی می‌کند. نویسنده در تلاش است تا از زوایای مختلف به موضوع نظر انداخته و یافته‌هایش را ارائه دهد و با طرح سؤالات مکتوم و غایب ابتکار عمل را در دست گیرد، و نگاه مخاطب را نیز به سوی رادیو معطوف نماید.

ارزیابی موضوع

ارزیابی موضوع در حقیقت تلاشی است تا با تاباندن نور و روشنایی بر بستر جریان‌های علت و معلولی سهم عوامل را تخمین زند و به داوری بگذارد.

ارائه پیش‌بینی

ارائه پیش‌بینی، قدرت و جسارت مفسر را رقم می‌زند و میزان توان و آگاهی او را به نمایش می‌گذارد. البته این بدین معنی نیست که مفسر یک پیش‌بینی قطعی و گزنده ارائه دهد. چراکه در عرصه علوم رفتاری و سیاسی پیش‌بینی قطعی غیرمقدور و غیرعقلانی است، بلکه هدف از پیش‌بینی تعیین طیفی از احتمالات است که گزینه‌های خاص خود را خواهد داشت و اولویت تحقق آنها را پیش‌بینی خواهد کرد.

اهداف نهان و ضمنی

اهداف نهان برخی مواقع مهم‌تر از اهداف آشکار هستند. اهداف ضمنی در مورد مخاطبان داخلی و خارجی قطعاً متفاوت خواهد بود. برای مخاطبان داخلی سه هدف ضمنی مهم را عنوان می‌کنیم:

اطلاع‌رسانی و اقناع

هدف ضمنی ما در تفسیر برای مخاطبان داخلی اطلاع‌رسانی سریع، پوشش دهنده و در عین حال قانع کننده است. چراکه اگر این هدف برای مخاطبان داخلی تأمین نشود، عرصه برای عرض اندام رقبا به دست خود ما فراهم خواهد شد.

جلب رضایت و حمایت

هر نظام سیاسی به رضایت مردم و حمایت آنها نیاز مبرم دارد. رضایت یک سطح، و حمایت سطحی پیشرفته‌تر از سطح قبلی را شامل می‌شود. فرد در مرحله رضایت راضی است ولی در سطح حمایت علاوه بر رضایت قلبی، به حمایت نیز قیام می‌کند و در

این عرصه رنج و زحمت را نیز با جان و دل پذیراست. بنابراین دومین هدف ضمنی تفسیر برای مخاطب داخلی، جلب رضایت و حمایت است.

ایجاد خیزش و انگیزش

وقتی مرحله جلب رضایت و حمایت برای آحاد مردم فراهم شد، مجموع آن در سطح جامعه خیزش و انگیزش را فراهم خواهد آورد. خیزش و انگیزش، لازمه عزم عمومی و آن نیز راه حل معماهای ملی و رافع موانع پیشرفت و توسعه است. بنابراین خیزش و انگیزش سومین هدف ضمنی تفسیر رادیوی در مخاطب داخلی می‌تواند باشد.

اما هدف‌های ضمنی برای مخاطبان خارجی به کلی متفاوت است و حالت محرمانه دارد که به صورت اجمال سه مورد عنوان می‌شود:

ایجاد سؤال

این هدف به نوبه خود بسیار مهم و حساس بوده و توفیق در این مرحله کار رقیبان تبلیغاتی را در داخل کشور مخاطب دشوار خواهد ساخت و فشار سیاسی لازم را جهت بهره‌برداری فراهم خواهد آورد.

تشدید سلايق

لازمه اعمال سلیقه و نظر جدید، سست ساختن سلايق قبلی و موجود است. تشدید سلايق از مقاومت مخاطب در پذیرش پیام خواهد کاست. پیش‌نیاز تشدید سلايق ایجاد سؤال‌های انبوه است که در بند قبلی گفته شد.

القا

این مرحله، مرحله بهره‌برداری است که در راستای منافع ملی، امنیت ملی و سیاست‌های خارجی خرد و کلان کشور متبوع است.

در خصوص سه بند آخر ذکر این توضیح ضروری است که عنصری که دستگاه تبلیغی به ویژه صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران را از دیگر رقبا متمایز می‌سازد، عنصر رسالت است و تقریباً صدا و سیما تنها رسانه‌ای است که با به دوش کشیدن این رسالت خطیر به جنگ و مقابله با امواج پرحجم و پرهیاهوی تبلیغات جهانی درآمده و تضمین موفقیت آن در گرو هشیاری، تیزبینی و نازک‌اندیشی اعضای خانواده باصفای آن است. بدیهی است هرگونه تشبث و نیرنگ و خدعه که در بازار تبلیغات جهانی جایگاه ویژه دارد، از ساحت کاری و رسالت فرهنگی صدا و سیما به دور است.